

Co możemy zrobić aby pszczołom?

W powszechnej opinii pszczoły są przede wszystkim producentami miodu i wosku oraz pozostałych produktów pszczelich. Tymczasem wartość pszczół jako producentów wymienionych produktów stanowi tylko jedna dziesiątą (a według niektórych obliczeń nawet jedna setną) tego co mogą dać one jako zapylacze roślin uprawnych i także dziko rosnących. Wiele gatunków roślin nie mogłoby istnieć bez owadów zapylających, wśród których pierwsze miejsce zajmują pszczoły miodne. Do wydania przez roślinę owoców i nasion konieczne jest dostanie się pyłku z pylników na znamię słupka. W przyrodzie występują rośliny samopylne i obcopolne. U roślin samopylnych wystarczy zapylenie własnym pyłkiem z tego samego kwiatu lub innych kwiatów tej samej rośliny. Procesowi temu może sprzyjać mechaniczne poruszanie kwiatu przez wiatr, ponieważ pyłek tych roślin jest suchy i lekki łatwo unoszący się w powietrzu. Jeżeli zaś do powstania owoców i nasion konieczny jest pyłek obcy, tzn. pochodzący z innych roślin tego samego gatunku - mówimy wtedy o zjawisku obcopolności, a rośliny takie nazywamy obcopolnymi. Dlatego rośliny te często są nazywane jako owadopylne, a to z tego względu, że pyłek jest wilgotny i ciężki, i jedynie owady mogą przenosić go z jednego kwiatu na drugi. W tym przypadku mamy do czynienia z zapyleniem krzyżowym. Zapylenie krzyżowe zawsze jest lepsze ze względu na wydajność owoców i nasion niż zapylenie pyłkiem własnym, nawet roślin w wysokim stopniu samopylnych. Jest ono ważne przede wszystkim dla zachowania gatunku. Dane naukowe dowodzą, że większość roślin uprawnych bez udziału pszczół zawiązuje znikomą liczbę owoców i nasion. Poza tym owoce są drobniejsze, mało kształtne i plony ich są niższe oraz gorsza jest jakość użytkowa nasion. Nasiona powstałe z takich kwiatów nie tylko słabo kiełkują, ale także wydają słabsze rośliny potomne.

Z tego powodu tak bardzo alarmujący jest fakt, że co roku na świecie giną miliony pszczół. Jeżeli drastycznie zmniejszy się populacja pszczół, wyginą zapylane przez nie rośliny, a w następstwie związane z nimi owady i zwierzęta. Jak wiadomo 1/3 produktów spożywanych przez człowieka, jest zależna bezpośrednio lub pośrednio od zapyłania przez owady.

Posiadając tą wiedzę możemy zapytać:

Co my możemy zrobić aby pomóc pszczołom?

- wspierać rodzime pszczelarstwo kupując miód od lokalnych pszczelarzy
- zasadzić w przydomowym ogródku lub na balkonie kwiaty, które pszczoły lubią np. lawendę, kocimiętkę, rozmaryn, pelargonie pachnącą
- w ogrodzie używać naturalnych nawozów, zostawiać miejsca „pół-dzikię” gdzie mogą zadomowić się owady
- unikać nieuzasadnionego likwidowania drzew i krzewów naktarodajnych
- nie wypalać traw
- sadzić drzewa owocowe, lipy, akacje w miejsca wszechobecnych iglaków

Możemy również już od najmłodszych lat przybliżać dzieciakom te wspaniałe owady i ich rolę w naszym środowisku. Nasze przedszkole czyni to już od kilku lat czego efektem było powstanie projektu „Poznaj pszczoły” adresowanego do dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Opracowała mgr Małgorzata Ożóg

na podstawie artykułu

Krzysztofa Olszewskiego, Zbigniewa Pęcaka „Rola pszczoły miodnej w życiu człowieka, wpływ na ekosystem oraz środowisko naturalne”